

निवासम् २, } निनिवासयिषम् २ ; }
निवासयित्वा २, } निनिवासयित्वा २. }

(953) “ निष्क परिमाणे ” (X-चुरादि:-1687. सक. सेट्. आत्म.)

आकुस्मीयः ।

निष्कक:-ष्किका, निनिष्कयिषक:-षिका; इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि चौरादिकचित्रयतिवत् (525) ज्ञेयानि । ^Aनिष्कितम् ।

(954) “ नृती गात्रविक्षेपे ” (IV-दिवादि:-1116. अक. सेट्. पर.)

नर्तकः-र्तिका, नर्तकः-र्तिका, निनृतसकः-निनर्तिषकः-षिका, ¹नरीनृतकः-तिका; इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि तौदादिककृन्ततिवत् (248) ज्ञेयानि ।

²नृत्यन्-न्ती, ^Bनर्त्स्यन्-न्ती-ती, ³नर्तकः-^Cनर्तकी, ⁴नर्तयमानः, ^Dनर्तनः, ^Eनृतः ।

(955) “ नृ नये ” (IX-कयादि:-1495. अक. सेट्. पर.)

प्वादिः. ल्वादिः, घटादिश्च ।

नारकः-रिका, नरकः-रिका, निनरिषकः-निनरीषकः-निनीर्षकः-षिका,

1. क्षुभ्नादिषु (8-4-39) ‘ नृत्यतेर्यङि ’ (ग सू.) इति पाठात् णत्वनिषेधः ।
2. शतरि, ‘ दिवादिभ्यः ’ (3-1-69) इति श्यन्प्रत्यये रूपम् ।
3. ‘ शिल्पिनि ध्वुन् ’ (3-1-145) इत्यत्र ‘ नृतिखनिरञ्जिभ्य एव ’ (वा. 3-1-145) इति परिगणनादस्मात् ध्वुन्प्रत्यये रूपम् । षित्वात् स्त्रियां ङीप् ।
4. अस्य धातोः चलनार्थत्वात्, अणावकर्मकत्वाच्च, ण्यन्तात् क्रमेण ‘ निगरणचलनार्थेभ्यः — ’ (1-3-87) इति, ‘ अणावकर्मकाच्चितवत्कर्तृकात् ’ (1-3-88) इति च यत् परस्मैपदं कर्त्रभिप्राये क्रियाफले प्राप्तम्, तत् ‘ न पादम्याड्यमाड्यसपरिमुहुरुचिन्तुतिवदवसः ’ (1-3-89) इति निषिध्यते । तेन शता न भवति । परगामिनि क्रियाफले तु ‘ णिचश्च ’ (1-3-74) इति, ‘ शेषात् कर्तरि— ’ (1-3-78) इति च उभयपदं भवत्येव । तेन नर्तयन् इत्यपि साधुः ।
5. ‘ चलनशब्दार्थादकर्मकात् — ’ (3-2-148) इति तच्छीलादिषु कर्तृषु युच् भवति ।
6. ‘ नृतिश्रद्धोः कूः ’ [द. उ. 1-174] इति कूप्रत्यये रूपम् । नृतूः = दीर्घाकृतिः, नर्तकः, क्रिमिविशेषो वा ।
- A. ‘ किष्प्येत निष्कृपमनिष्कितकान्तरेष बालोऽमुना नृपतिलालनयाऽद्य कष्टम् ॥ ’ धा. का. 3. 34.
- B. ‘ वने चचार कर्तिष्यन् नर्त्स्यन् इव निरङ्कुशः ॥ ’ भ. का. 9. 42.
- C. ‘ नर्तकीरभिनयातिलङ्घिनीः पार्श्ववर्तिषु गुरुष्वलज्जयत् ॥ ’ रघु. 19. 14.
- D. ‘ अवाद् वायुः शनैर्यस्यां लतां नर्तयमानवत् । ’ भ. का. 8. 61.